

Hoe breed evalueert mijn volgsysteem?

Heel wat basisscholen gebruiken een leerlingvolgsysteem. Daarbij is het de bedoeling dat ze de leervorderingen van de leerlingen in kaart brengen. De volgsystemen zorgen er ook voor dat de evaluatiegegevens overzichtelijk en ordelijk kunnen bewaard worden. Hierdoor is het mogelijk telkens een vergelijking te maken met vorige evaluatiegegevens. Een volgsysteem gebruiken is dus een ideale manier om het leerproces van de leerlingen in kaart te brengen en te 'volgen'.

Individuele leerkrachten kiezen zelf geen volgsysteem. Dit wordt immers op schoolniveau beslist. Daarom richt dit scenario zich in hoofdzaak tot beleidsmensen: zorgcoördinatoren, beleidsondersteuners, taalbeleidscoördinatoren of directeurs. Toch is het wenselijk dat zij het hele team betrekken bij de screening of de keuze van het volgsysteem.

Om na te gaan welke plaats een **volgsysteem** kan hebben **binnen breed evalueren** én om na te gaan of het volgsysteem dat je school gebruikt oog heeft voor alle competenties die met taalontwikkeling te maken hebben, kan dit scenario ondersteuning bieden. Zo krijgen teams inzicht in welke andere manieren van evalueren nodig zijn naast een volgsysteem om breed te evalueren.

1

De volgende zes vragen geven een aanzet om een volgsysteem te screenen op breed evalueren. Hieronder worden ze een voor een uitgewerkt.

1. Waarom evalueer ik de competenties Nederlands?
2. Wat evalueer ik?
3. Hoe evalueer ik de competenties Nederlands?
4. Wanneer evalueer ik de competenties Nederlands?
5. Wie evalueert?
6. Hoe ga je aan de slag met de resultaten?

1. Waarom evalueer ik de competenties Nederlands?

Uitzoeken wat de intentie is van je evaluatie en goed zicht hebben op dat doel, heeft gevolgen voor wat, hoe en wanneer je evalueert. Ook de keuze voor wie betrokken is bij de evaluatie en hoe je aan de slag gaat met de resultaten na de evaluatie vloeit voort uit het doel van het evalueren of de reden om te evalueren.

Een voorbeeld

Je wilt door je evaluatie nagaan in welke mate de leerlingen je instructies begrijpen. Als blijkt dat je instructies te moeilijk zijn, kan je **zelf aanpassingen doen bij het uitleggen van een opdracht.(= waarom)**. Je bepaalt dus dat je nagaat **of de leerlingen je instructies die je geeft in de klas kunnen uitvoeren (=wat)**. Dat kan je heel goed in kaart brengen door observatie. Bij het geven van een instructie kan je enkele leerlingen observeren in

welke mate ze de opdracht begrepen hebben. Bevindingen kan je eventueel noteren in een **observatiewijzer (=hoe)**. Om op deze manier te evalueren heb je geen toets of apart evaluatiemoment nodig. Leren en evalueren hangt hier mooi samen, vermits je **observeert tijdens de instructie. (=wanneer)** Wat je opgevallen is tijdens de observatie kun je bespreken **met de leerling zelf. (=wie)** Misschien besluit je dat je instructie over het algemeen heel duidelijk was, maar dat een bepaalde leerling graag een tweede keer de uitleg wilt horen. Hiermee kan je dan **rekening houden** bij het verdere lesgeven. **(=aan de slag gaan met de resultaten)**

Breed evalueren streeft ernaar om de redenen van evaluatie te verbreden. Breed evalueren laat immers uit evalueren nieuw leren ontstaan. Daarom is het belangrijk bij evalueren zicht te krijgen op wat leerlingen kennen en kunnen, er met de leerlingen open over te communiceren om dan samen een strategie op te stellen om de zwakke punten te verbeteren. Onderstaand checklistje geeft mogelijkheden en redenen om te evalueren. **Met dit lijstje kun je aftoetsen in hoeverre een volgsysteem inspeelt op de verschillende redenen om te evalueren.** In de kolom ernaast kan je telkens noteren of er andere evaluatie-instrumenten zijn die je, naast die van je leerlingvolgsysteem, inzet om een eventueel hiaat op te vullen.

Wanneer een bepaalde reden van evalueren noch door je leerlingvolgsysteem noch door een ander evaluatie-instrument wordt ingevuld, kan je (met je team) nagaan waarom het zinvol kan zijn om ook die reden aan te grijpen om te evalueren. Aan de hand van onderstaande vragen kan je nagaan of je methode effectief aanzetten geeft tot de vermelde redenen van evaluatie.

Waarom evalueer ik?	In volgsysteem?	Andere instrumenten die ik gebruik
Om zicht te krijgen op de beginsituatie/resultaten van de leerlingen zodat ik hen gepast kan begeleiden en mijn onderwijs kan afstemmen op hun noden.	Ja/nee	Ja: ... Nee. Het scenario <u>Hoe krijg je een lijn in je evaluatiebeleid?</u> helpt je verder.
Om zicht te krijgen op het proces van de leerlingen zodat ik de ondersteuning van de leerlingen kan optimaliseren.	Ja/nee	Ja: ... Nee. Het scenario <u>Hoe kun je permanent evalueren?</u> helpt je verder.
Om te communiceren met leerlingen over hun vorderingen. Zo weten de leerlingen wat ze al goed kunnen en wat hun werkpunten zijn.	Ja/nee	Ja: ... Nee. Het scenario <u>Hoe ga je aan de slag met de resultaten van breed evalueren?</u> helpt je verder.
Om te communiceren met ouders over de vorderingen van hun kinderen.	Ja/nee	Ja: ... Nee. Het scenario <u>Breed evalueren leidt naar breed rapporteren</u> helpt je verder.
Om als leerkracht een strategie op te stellen om zwakke punten in het onderwijs te verbeteren, om het lesgebeuren aan te passen.	Ja/nee	Ja: ... Nee. Het scenario <u>Hoe ga je aan de slag met de resultaten van breed evalueren?</u> helpt je verder.
Om de leerlingen te kunnen plaatsen ten opzichte van de klas, de school of ten opzichte van een Vlaams gemiddelde.	Ja/nee	Ja: ... Nee. Het scenario <u>Hoe ga je aan de slag met de resultaten van breed evalueren?</u> helpt je verder.

2. Wat evalueer ik?

Breed evalueren streeft ernaar zoveel mogelijk competenties van leerlingen in kaart te brengen. Binnen de *Toolkit breed evalueren* zijn volgende competenties opgenomen die relevant zijn voor de ontwikkeling van de taalvaardigheid van de leerlingen: taalcompetentie, leercompetentie, zelfsturende competentie en sociale competentie.

Onder **taalcompetenties** vallen de eindtermen die het talig functioneren ondersteunen. Onder **leercompetenties** worden vaardigheden en attitudes opgesteld die te maken hebben met 'tot leren komen'. Hier gaat het bijvoorbeeld om leerkansen benutten, zicht krijgen op het eigen kunnen en reflecteren bij het uitvoeren van een taalkaak. Onder **zelfsturende competenties** worden attitudes en vaardigheden opgesteld die aangeven in welke mate de leerlingen bereid zijn om te leren en kritisch en zelfredzaam te zijn bij het uitvoeren van een taalkaak. Onder **sociale competenties** worden attitudes en vaardigheden opgesteld die informatie geven over de houding van de leerlingen tegenover anderen bij het uitvoeren van een taalkaak.

Een voorbeeld

Mies zit in het eerste leerjaar. Haar leerkracht bedacht volgende spreekopdracht: in hoekenwerk vertellen de kinderen aan elkaar waarin ze kampioen zijn. Mies vertelt dat ze zich kampioen voelt in fietsen. Ze toont haar fiets in het groepje en vertelt over een lange fietstocht die ze onlangs maakte. De leerkracht zit ook in het groepje en stelt het volgende vast: Mies beslist zelf om haar fiets erbij te halen om haar verhaal kracht bij te zetten (zelfsturende competentie), ze luistert naar de feedback van haar medeleerlingen als die vragen om wat luider te praten (leercompetentie). Mies spreekt Standaardnederlands en kan haar verhaal goed opbouwen, ze springt niet van de hak op de tak (taalcompetentie). Eens Mies haar beurt is afgelopen is ze echter niet meer bereid naar anderen te luisteren. (sociale competentie).

Een overzicht van alle eindtermen, onderverdeeld per competentie, vind je in het [raamwerk van de doelen](#). Nico Maes, directeur van Klepperke in Balen, [vertelt \(mp4 - 12,7 MB\)](#) over het belang van het kennen van de leerplandoelen of eindtermen vooraleer je effectief overgaat tot lesgeven en evalueren.

Onderstaande tabel helpt je na te gaan welke competenties je leerlingvolgsysteem evalueert. Je kunt ook telkens in de kolom ernaast noteren of er andere evaluatie-instrumenten zijn die, naast die van je methode, een eventueel hiaat kunnen opvullen.

Wanneer een bepaalde competentie noch door je leerlingvolgsysteem noch door een ander evaluatie-instrument wordt geëvalueerd, kan je (met je team) nagaan waarom het zinvol kan zijn om ook die competentie te evalueren.

Wat evalueer ik?	In mijn volgsysteem?	Andere instrumenten die ik gebruik
- Taalcompetenties	Ja/nee Zo ja, welke? 	Ja: ... Nee. Het raamwerk waarin de eindtermen gekoppeld zijn aan bestaande evaluatie-instrumenten kan inspiratie bieden.

	Welke ontbreken?	
- Leercompetenties	Ja/nee Zo ja, welke?	Ja: ... Nee. Het scenario <u>Harde versus zachte evaluatie</u> kan inspiratie bieden.
	Welke ontbreken?	
- Zelfsturende competenties	Ja/nee Zo ja, welke?	Ja: ... Nee. Het scenario <u>Harde versus zachte evaluatie</u> kan inspiratie bieden.
	Welke ontbreken?	
- Sociale competenties	Ja/nee Zo ja, welke?	Ja: ... Nee. Het scenario <u>Harde versus zachte evaluatie</u> kan inspiratie bieden.
	Welke ontbreken?	

3. Hoe evalueer ik?

Breed evalueren zet in op verschillende manieren van evalueren. **Afhankelijk van welke van bovenstaande competenties je wilt evalueren, kan een ander instrument gebruikt worden.** In kaart brengen of een leerling bij het lezen van een boek openstaat voor andermans ideeën of andere culturen (= sociale competentie), kun je immers niet door het afnemen van een spellingstoets. Te weten komen hoe een leerling aan de slag gaat met gerichte feedback, kun je niet evalueren door gebruik te maken van een klassieke leesvaardigheidstoets.

Een voorbeeld

In kaart brengen of een leerling bij het lezen van een boek openstaat voor andermans ideeën of andere culturen (= sociale competentie), kun je niet door het afnemen van een spellingstoets. Te weten komen hoe een leerling aan de slag gaat met gerichte feedback, kun je niet evalueren door gebruik te maken van een klassieke leesvaardigheidstoets.

Onderstaande tabel biedt een overzicht van verschillende evaluatie-instrumenten. Zo kan je nagaan welke evaluatie-instrumenten je volgsysteem bevat. In de kolom ernaast kan je ook telkens noteren

of er andere evaluatie-instrumenten zijn die, naast die van je volgsysteem, een eventueel hiaat kunnen opvullen.

Wanneer een bepaald soort evaluatie-instrument niet is opgenomen, kan je (met je team) nagaan welke meerwaarde het kan opleveren voor het leerproces van de leerlingen om ermee aan de slag te gaan. Het is zeker niet de bedoeling dat alle soorten instrumenten gebruikt worden. Wél is het leerrijk na te gaan welke competentie (= wat evalueer ik?) je het best in kaart kunt brengen met welk instrument én welk instrument het best de reden (=waarom evalueer ik?) van je evaluatie kan vormgeven.

Hoe evalueer ik?	In volgsysteem?	Andere instrumenten die ik gebruik
- Observatiewijzer	Ja/nee	Ja: ... Nee. Het scenario <u>Hoe ga je aan de slag met observatiewijzers?</u> helpt je op weg.
- Portfolio	Ja/nee	Ja: ... Nee. Het scenario <u>Hoe ga je aan de slag met een portfolio?</u> helpt je op weg.
- Klassieke toetsen van verschillende taalcompetenties	Ja/nee Zo ja, welke? Welke ontbreken? Heb je op deze vraag enkel 'ja' aangeduid Dan laat je volgsysteem heel wat kansen liggen om breed te evalueren. Zie <u>Breed evalueren in een notendop.</u>	Ja: ... Nee

4. Wanneer evalueer ik?

Breed evalueren streeft ernaar om de instructie (= het lesgebeuren) en de evaluatie zoveel mogelijk te laten samenlopen.

Een voorbeeld

Zo kan een leerkracht terwijl leerlingen een creatieve schrijfpdracht doen, met een observatiewijzer het leerproces van bepaalde leerlingen opvolgen. Of leerlingen beoordelen elkaars schrijfproduct (=peer-assessment) aan de hand van enkele vooropgestelde criteria. Deze tussentijdse evaluaties waarbij het krijgen van gerichte feedback primeert, zorgen ervoor dat leerlingen zicht krijgen op hun sterktes en zwaktes. Op die manier gaan leren en evalueren hand in hand.

Ook hier is het noodzakelijk én leerrijk om af te wegen welke competenties je beter tijdens het lesgebeuren zelf (en dus niet tijdens een apart evaluatiemoment) in kaart kunt brengen en welke instrumenten daarvoor geschikt zijn.

Onderstaand checklistje gaat na of je volgsysteem de voorwaarden schept om instructie en evaluatie geïntegreerd te laten verlopen.

Wanneer evalueer ik?	In mijn methode?
Het volgsysteem biedt mogelijkheden om permanent te evalueren.	Ja/nee
Het ene evaluatiemoment sluit mooi aan op het andere zodat er een evaluatielijnt ontstaat.	Ja/nee
Het volgsysteem geeft aan de leerlingen mee wanneer ze geëvalueerd worden.	Ja/nee
	Heb je vooral 'nee' geantwoord? Dan biedt het scenario Hoe kan je permanent evalueren? inspiratie.

5. Wie evalueert?

Breed evalueren streeft ernaar om de leerlingen zelf sterk te betrekken bij het evaluatieproces. Zo kunnen leerlingen:

- zelf beoordelen of ze een taak tot een goed einde gebracht hebben (= self-assessment)
- hun eigen leerproces in kaart brengen door middel van een portfolio
- elkaar evalueren (= peer-assessment)
- mee criteria opstellen voor bepaalde taaltaken (= co-assessment)
- voor zichzelf werkpunten opstellen
- etc.

6

Onderstaande tabel biedt een overzicht van hoe je de leerlingen zo optimaal mogelijk kunt betrekken bij de evaluatie. Met de tabel kan je nagaan in welke mate je volgsysteem daar aandacht voor heeft. Je kunt ook telkens in de kolom ernaast noteren of er andere evaluatie-instrumenten zijn die, naast die van je volgsysteem, een eventueel hiaat kunnen opvullen.

Leerlingen betrekken bij het evaluatieproces veronderstelt dat er een zekere autonomie van de leerlingen verwacht wordt. Het is belangrijk dat **leerlingen hierin kunnen groeien**. Bij zelfevaluatie kunnen leerlingen zichzelf aanvankelijk evalueren op twee items en die kunnen verderop in hun loopbaan uitgebreid worden. De sturende begeleiding van de leerkracht is zeer belangrijk.

Het is zeker niet de bedoeling dat alle leerlingen bij elk evaluatiemoment even intensief betrokken worden. Wél is het leerrijk om na te gaan welke competentie (= wat evalueer ik?) je ook door de leerlingen zelf in kaart kunt laten brengen én welk instrument daarvoor het meest geschikt is.

Wie is betrokken bij de evaluatie?	In mijn methode?	Andere instrumenten die ik gebruik
- Leerlingen evalueren zichzelf	Ja/nee	Ja: ...

(self-assessment).		Nee. Het scenario Hoe kan je leerlingen bij de evaluatie betrekken? Aan de slag met co-, self-, en peer-assessment helpt je op weg.
- Leerlingen evalueren elkaar (peer-assessment).	Ja/nee	Ja: ... Nee. Het scenario Hoe kan je leerlingen bij de evaluatie betrekken? Aan de slag met co-, self-, en peer-assessment helpt je op weg.
- Leerlingen bepalen mee waarop ze beoordeeld zullen worden (co-assessment).	Ja/nee	Ja: ... Nee. Het scenario Hoe kan je leerlingen bij de evaluatie betrekken? Aan de slag met co-, self-, en peer-assessment helpt je op weg.
- Alleen de leerkracht evalueert.	Ja/nee Heb je enkel bij deze vraag 'ja' geantwoord? Dan laat je methode nog heel wat kansen liggen om breed te evalueren.	Ja: ... Nee. Het scenario Hoe kan je leerlingen bij de evaluatie betrekken? Aan de slag met co-, self-, en peer-assessment helpt je op weg.

6. Hoe ga je aan de slag met de resultaten?

De verkregen resultaten van de evaluatie bieden de mogelijkheid aan leerkrachten om het onderwijs aan te passen aan de behoeften van de leerlingen. Leerlingen bij wie de taalontwikkeling trager verloopt, zullen extra ondersteuning nodig hebben. Leerlingen die sneller vorderen, zullen eerder nood hebben aan meer stimulerende prikkels om zich verder te ontwikkelen.

Breed evalueren streeft ernaar de evaluatieresultaten tot nieuw leren te laten leiden. Door feedback die leerlingen krijgen van elkaar en van de leerkracht, door zelfevaluatie, door evaluatiegesprekken waarin de werkpunten van de leerlingen worden besproken etc. krijgen leerlingen immers goed zicht op hun eigen leerproces en op wat er van hen verwacht wordt. Breed evalueren zorgt er met andere woorden voor dat zowel de leerkracht als de leerling zelf het leerproces kan bijsturen.

Hoe ga je aan de slag met de resultaten?	In mijn methode?
Het volgsysteem geeft handvatten om aan de slag te gaan met de resultaten van de evaluatie van het volgsysteem.	Ja/nee
Het volgsysteem geeft tips om mijn onderwijs aan te passen op basis van (toets)resultaten.	Ja/nee
Het volgsysteem geeft aan wat je kunt doen om leerlingen gericht te remediëren na het invullen van een observatielijst?	Ja/nee
Het volgsysteem geeft tips om met de leerlingen te communiceren over hun leerproces.	Ja/nee Heb je vooral 'nee' aangeduid? Dan helpt het scenario Hoe ga je aan de

7. Volgsystemen in de Toolkit

In de Toolkit Breed Evalueren van de Competenties Nederlands zijn een aantal volgsystemen beschreven in beschrijvende fiches. Bij deze fiches vind je binnen de vraag ‘Welke vaardigheden?’ wat het volgsysteem precies in kaart brengt. Daarnaast is er ook telkens beschreven wat de leerlingen doen en wat de praktische haalbaarheid is. Er is ook een luik met informatie of het volgsysteem vermeldt hoe je aan de slag kunt met de resultaten. De meeste volgsystemen bieden informatie op zowel leerlingen- als klasniveau.

Onderstaande volgsystemen met bijhorende toetsen die betrekking hebben op het evalueren van de competenties van het Nederlands in het lager onderwijs zijn opgenomen in de Toolkit. Door op hun naam te klikken, link je door naar de beschrijvende fiche van het volgsysteem. Per instrument dat apart kan aangekocht worden is er een beschrijvende fiche voorzien. Sommige volgsystemen kunnen gecombineerd worden met elkaar. Om toch al enig zicht te hebben wat elk volgsysteem precies in kaart brengt, vind je hieronder al een overzicht.

VOLGSYSTEEM	OMSCHRIJVING
Diataal	Diataal heeft voor het lager onderwijs twee toetsen die afgenomen worden in het eerste, tweede en derde leerjaar. <i>Diatekst</i> is een toets voor begrijpend lezen en meet het begrip van schoolboekteksten aan de hand van meerkeuzevragen. <i>Diawoord</i> is een toets voor woordenschat. De toets signaleert eventuele tekorten in de schoolse woordkennis.
DMT voor Vlaanderen	Deze toetsen zijn bedoeld voor het opvolgen van de vorderingen met betrekking tot de technische leesvaardigheid van leerlingen. De toetsen worden afgenomen bij leerlingen van het eerste tot en met het zesde leerjaar.
LOVS Cito	Het Leerling -en onderwijsvolgsysteem van Cito biedt onderstaande toetsen aan die betrekking hebben op het evalueren van het Nederlands. Typerend voor het volgsysteem van Cito is dat de resultaten informatie bieden op het niveau van de leerlingen, de klas en het schoolniveau.
<ul style="list-style-type: none">• Spelling	Deze toetsen zijn bedoeld om nauwkeurig de ontwikkeling van de spellingvaardigheid bij leerlingen tijdens de hele lagere schoolperiode op te volgen en gerichte hulp te bieden waar nodig. De spellingtoetsen worden afgenomen bij leerlingen van het eerste tot en met het zesde leerjaar.
<ul style="list-style-type: none">• Woordenschat	Deze toetsen zijn bedoeld om het niveau van de woordenschat van leerlingen vast te stellen en op te volgen bij leerlingen van het eerste tot en met het zesde leerjaar.
<ul style="list-style-type: none">• Begrijpend lezen	Deze toetsen zijn bedoeld om na te gaan in hoeverre leerlingen in de lagere school in staat zijn zelf te analyseren wat een schrijver precies zegt, voor wie en met welk doel. De toetsen worden afgenomen bij leerlingen van het eerste tot en met het zesde leerjaar.
<ul style="list-style-type: none">• Technisch lezen (= hardop lezen van losse woorden)	Deze toetsen zijn bedoeld voor het opvolgen van de vorderingen met betrekking tot de technische leesvaardigheid van leerlingen. De toetsen worden afgenomen bij leerlingen van het eerste tot en met het zesde

	<p>leerjaar. Met de toetsen voor het eerste leerjaar meet men leesnauwkeurigheid: de leerlingen lezen een woord bij een plaatje. Voor de betere lezers kan men ook kiezen voor een tekst waarin leerlingen in een beperkte tijd steeds het juiste woord moeten kiezen uit drie alternatieven. Zo meet men hun leestempo. Vanaf het tweede leerjaar is alleen deze laatste toetsvorm beschikbaar. De DMT en de AVI-toets kan bijkomende informatie bieden door de technische leesvaardigheid te analyseren.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Drie-Minuten-Test (= hardop lezen van losse woorden) 	<p>De DMT-toetsen van het LOVS zijn leessnelheidstoetsen bedoeld voor het opvolgen van de vorderingen met betrekking tot de technische leesvaardigheid van leerlingen. Meer specifiek wordt deze toets ingezet als nadere analyse indien leerlingen eerder slecht scoorden op de toets Technisch lezen. Deze worden afgenomen bij leerlingen van het eerste tot en met het zesde leerjaar.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • AVI (= hardop lezen van een stuk tekst) 	<p>De AVI-toetskaarten kan men inzetten nadat met de toetsen Technisch lezen vastgesteld werd dat voor één of meerdere leerlingen in de groep nadere analyse van hun technische leesvaardigheid nodig is. De AVI-toetskaarten worden gebruikt om te bepalen hoe goed een leerling teksten van oplopende moeilijkheidsgraad hardop kan verklanken. De snelheid en nauwkeurigheid van de leerling bepalen zijn toetsscore.</p>
LVS VCLB	<p>Binnen het volgsysteem van het Vrij CLB zijn er met betrekking tot het evalueren van de competenties Nederlands twee soorten toetsen: Lezen & Spelling.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Lezen (= hardop lezen van losse woorden) 	<p>LVS-VCLB Lezen 1-2-3 omvat acht periodieke toetsen van technisch lezen op basis van leeskaarten en is bestemd voor het eerste tot en met het derde leerjaar van het lager onderwijs.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Spelling 	<p>Het LVS- VCLB Spelling: Toetsen 1-6 omvat periodieke signaleringstoetsen spelling bestemd voor het eerste tot en met het zesde leerjaar van het lager onderwijs.</p>
MILOS	<p>MILOS brengt de spreek- en gespreksvaardigheid bij leerlingen van het tweede en vijfde leerjaar in kaart. In het tweede leerjaar worden er 4 toetsen afgenomen, in het vijfde leerjaar zijn dat er 5. Voor alle toetsen, behalve de eerste, wordt gewerkt in trio's en duo's waardoor de gespreksvaardigheid bij de leerlingen geobserveerd kan worden.</p>
Schaal Vorderingen in Spellingvaardigheid voor Vlaanderen	<p>Deze toetsen zijn bedoeld om nauwkeurig de ontwikkeling van de spellingvaardigheid bij leerlingen tijdens de hele lagere schoolperiode op te volgen en gerichte hulp te bieden waar nodig. De spellingtoetsen worden afgenomen bij leerlingen van het eerste tot en met het zesde leerjaar.</p>
Schoolfeedbackproject	<p>Het Schoolfeedbackproject omvat toetsen voor begrijpend lezen, technisch lezen en spelling. Deze toetsen worden afgenomen op het einde van elk leerjaar, met uitzondering voor de toetsen begrijpend lezen die pas starten vanaf het derde leerjaar.</p>
Toetspakket beginnende geletterdheid	<p>Het Toetspakket beginnende geletterdheid biedt toetsen aan om problemen op het gebied van beginnende geletterdheid zo vroeg mogelijk te signaleren. De toetsen in het pakket zijn ontwikkeld om kinderen in de tweede en derde kleuterklas en in het eerste leerjaar die gevaar lopen om in het eerste leerjaar leesproblemen te krijgen op te sporen.</p>
Taal voor Kleuters voor Vlaanderen	<p>De toetsen van Taal voor Kleuters voor Vlaanderen zijn bedoeld om in korte tijd inzicht te geven hoe kinderen in de tweede en derde</p>

kleuterklas zich ontwikkelen en om te signaleren welke kinderen een grote voorsprong of achterstand vertonen. Het gaat om toetsen die het conceptueel en het metalinguïstisch bewustzijn meten. De toetsen focussen op lees- en luistervaardigheid.

VLOT

VLOT biedt toetsen aan om de ontwikkeling van de taalvaardigheid van leerlingen op te volgen van het tweede tot en met het zesde leerjaar. Per leerjaar zijn er twaalf toetsen die telkens focussen op luister-, lees-, spreek- of schrijfvaardigheid. Voor alle leerjaren zijn er ook één of twee globale taalvaardigheidstoetsen. De resultaten bieden informatie op leerlingenniveau.

8. Bestaande volgsystemen en breed evalueren

Wanneer we de beschikbare volgsystemen nader bekijken valt sterk op dat de meeste zich focussen op vormen van **harde evaluatie**: technisch lezen, technisch schrijven (spelling), woordenschatkennis. Harde evaluatie heeft de eigenschappen betrouwbaar en objectief te zijn. Een antwoord op een vraag is juist of fout en meestal is daar geen discussie rond mogelijk. Harde evaluatie is dan ook meer geschikt, om feiten, termen en regels te bevragen, eerder dan om houdingen, leerstrategieën, taalproductie enzovoort in kaart te brengen. Net daarom heb je **ook nood aan een ander soort evaluatie** dat bijvoorbeeld net die taalproductie, houdingen en strategieën goed in kaart kan brengen. Observatiewijzers en portfolio's zijn daar voorbeelden van. Meer lezen over de verhouding tussen harde en zachte evaluatie kan je [hier](#).

Portfolio's kunnen evengoed ingezet worden als leerlingvolgsysteem. Een procesportfolio brengt immers het schrijf- of leesproces van de leerlingen in kaart. Daarbij gaat het niet alleen om technisch lezen, maar om het lezen van echte boeken, krantenartikelen, blogberichten, stripverhalen... Buiten het technisch lezen, worden ook leesmotivatie, interesses, en de groei en verandering daarin in kaart gebracht. Net omdat portfolio's een **proces** in kaart brengen en kunnen meegaan van jaar tot jaar, zijn ze een leerlingvolgsysteem op zichzelf. Ook meertaligheidportfolio's geven dat proces weer: op een aantal momenten doorheen het schooljaar krijgen leerlingen de kans om te reflecteren op wat ze kunnen in het Nederlands en wat ze kunnen in andere talen. Ze reflecteren daarbij ook op de mogelijke verandering die ze constateren. Daarenboven wordt door het werken met een portfolio de **betrokkenheid van de leerlingen** gegarandeerd: zij zoeken mee uit wat bijvoorbeeld goede schrijfwerkjes zijn die ze willen opnemen, of wat het boek is dat ze het liefst gelezen hebben. Meer over portfolio's kan je [hier](#) lezen.

Ook het werken met **observatiewijzers** kunnen een groei in kaart brengen om de leerlingen te volgen. De kracht van observatiewijzers is dat ze ingezet kunnen worden bij functionele taaltaken waarbij leerlingen kennis, vaardigheden en attitudes geïntegreerd kunnen inzetten in een functionele context. Observatiewijzers zijn dus de kans bij uitstek om competenties in kaart te brengen. Door op geregelde tijdstippen leerlingen te observeren wanneer ze aan de slag zijn en deze gegevens te registreren, bouw je een leerlingvolgsysteem uit én krijg je er ook zicht waar je leerlingen kunt ondersteunen. Meer informatie over aan de slag gaan met observatiewijzers, vind je [hier](#).